

ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่ในราชการบริหาร ส่วนกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2536

Problems of Extension Communication in Central Administration, Dept. of Agricultural Extension in 1993

สavitree รังสิภัทร สิริวรานุช โพธิ์หน่อทอง และธีรยุทธ กู้กังวาน¹
Savitree Rangsihaht, Sirivoranuch Ponortong and Teerayuth Kukangwan

ABSTRACT

The objectives of this research are : (1) to identify problems of extension communication in media preparation, production, and distribution; (2) to test hypotheses between mean differences in problems expressed by the divisional and regional personnel, Dept of Agricultural Extension.

Samples are 125 personnel. There are 77 personnel from the divisional level and 48 personnel from the regional level or 61.60 and 38.40 percent respectively. Statistics include descriptive statistics and analytical statistics.

Findings reveal that personnel at both levels express problems facing almost all the same. Those critical problems are: more job description to perform aside from media work, lack of capable personnel to deal with media work, lack of equipment, equipment inefficiency, limit of equipment to distribute media, and lack of data to produce media.

Results from hypotheses testing illustrate the statistical differences at the .05 level between problem means of personnel at the division and region in equipment inefficiency. Regional personnel express problems in this topic higher than the divisional personnel.

Recommendations include the ideas of having an agency solely responsible for some media work to ease the problems of personnel having more job functions to perform. Also, there should be focused on knowledge, experiences, skills, and training in media work for increasing capable personnel. Then, the provision of necessary equipment to be utilized within and among agencies should be considered.

Key words : extension communication, central administration

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ ของการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาการ
เตรียมจัดทำสื่อ การดำเนินการผลิตสื่อ และกิจกรรมการ

เผยแพร่สื่อและทดสอบสมมติฐานถึงความแตกต่าง
ระหว่างค่าเฉลี่ยของปัญหา ซึ่งระบุโดยบุคลากรในหน่วย
งานระดับกองและระดับภาคสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร
กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 125 คน จำแนกเป็น

¹ ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Dept. of Agricultural Extension and Communication, Faculty of Agriculture, Kasetsart University

ระดับกอง 77 คน ระดับภาค 48 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60 และ 38.40 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานระดับกองและภาค ระบุปัญหาคล้ายคลึงกัน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระหน้าที่อื่นมาก ขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านสื่อ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ด้อยประสิทธิภาพ ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเผยแพร่สื่อ และขาดข้อมูลในการเตรียมการจัดทำสื่อ

ผลการทดสอบข้อสมมติฐาน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าบุคลากรระดับภาคระบุว่า วัสดุอุปกรณ์ด้อยประสิทธิภาพเป็นปัญหามากกว่าที่บุคลากรระดับกองได้ระบุไว้

ข้อเสนอแนะ ควรมีหน่วยงานกลางรับดำเนินการเกี่ยวกับสื่อบางประเภท เพื่อลดปัญหาด้านบุคลากรมีภาระหน้าที่อื่นมาก ควรเน้นการเพิ่มความรู้ ประสบการณ์ ทักษะและการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานด้านสื่อ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับบุคลากรในหน่วยงานและควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่องานส่งเสริมและเผยแพร่ ซึ่งสามารถใช้ร่วมกันได้ภายในและระหว่างหน่วยงาน

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่ ถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบประการสำคัญของหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเฉพาะหน่วยงานบริหารส่วนกลางอันประกอบด้วยหน่วยงานระดับกอง และระดับสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานเหล่านี้เป็นหน่วยงานหลักในการเตรียมจัดทำ ดำเนินการผลิต และจัดการเผยแพร่สื่อ ไปยังผู้รับซึ่งเป็นบุคลากรภายในและ ภายนอกกรมส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนเกษตรกรในพื้นที่

ฉะนั้นการส่งเสริมและเผยแพร่ผ่านสื่อ เช่น การ

ผลิตเอกสาร โสตทัศนูปกรณ์ นิทรรศการ การประกวด การประชาสัมพันธ์ รายการวิทยุ และหอกระจายข่าว จะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับอย่างจริงจัง หากได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสภาพปัญหาการส่งเสริมและเผยแพร่ผ่านสื่อในส่วนของการเตรียมจัดทำ การดำเนินการผลิต และกิจกรรมการเผยแพร่ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาปัญหาการเตรียมจัดทำ การดำเนินการผลิต และกิจกรรมการเผยแพร่สื่อ ของบุคลากรในหน่วยงานระดับกอง และระดับภาค สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร
2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของปัญหาการเตรียมจัดทำ การดำเนินการผลิต และกิจกรรมการเผยแพร่สื่อระหว่างบุคลากรในหน่วยงานระดับกอง และระดับภาค สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร

สมมติฐาน

มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกี่ยวกับปัญหาการเตรียมจัดทำ การดำเนินการผลิต และกิจกรรมการเผยแพร่สื่อ ระหว่างหน่วยงานระดับกองและระดับภาค

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

กองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยเป็นแนวทางพิจารณาปรับปรุง และแก้ไขปัญหายภายในหน่วยงานระดับกองและระดับภาค เพื่อให้งานส่งเสริมและเผยแพร่งานดำเนินไปได้ด้วยดี และเป็นประโยชน์ต่อผู้รับอย่างจริงจัง

การตรวจเอกสาร

1. โครงสร้างราชการบริหารส่วนกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร เฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและเผยแพร่ (กองการเจ้าหน้าที่, 2536) ในระดับกองและระดับภาค ดังนี้

ระดับกอง จำนวน 9 กอง ประกอบด้วย

- 1) กองแผนงาน ประกอบด้วย ฝ่ายวิเคราะห์ข้อมูลส่งเสริมการเกษตร ฝ่ายแผนงาน ฝ่ายติด

ตามและประเมินผล ฝ่ายวิจัยและพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ฝ่ายประมวลผลข้อมูล และฝ่ายโครงการพิเศษ

2) กองฝึกอบรม ประกอบด้วย ฝ่ายแผนงานและพัฒนากองฝึกอบรม ฝ่ายฝึกอบรมด้านบริหาร ฝ่ายฝึกอบรมด้านส่งเสริมการเกษตร และฝ่ายฝึกอบรมด้านวิชาการเกษตร

3) กองเกษตรสัมพันธ์ ประกอบด้วย ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์ ฝ่ายนิทรรศการและประกวด ฝ่ายเอกสารคำแนะนำ ฝ่ายวิทยุการเกษตร ฝ่ายวางแผนและพัฒนาสื่อสารการเกษตร

4) กองส่งเสริมพืชไร่ ประกอบด้วย กลุ่มข้าว กลุ่มพืชไร่ กลุ่มพืชเส้นใย กลุ่มพืชน้ำมัน กลุ่มดินและปุ๋ยพืชไร่

5) กองส่งเสริมธุรกิจเกษตร ประกอบด้วย ฝ่ายเขตเกษตรกรรม ฝ่ายตลาดการเกษตร ฝ่ายโครงสร้างระบบการเกษตร ฝ่ายอุตสาหกรรมเกษตร ฝ่ายเกษตรชลประทาน และกลุ่มงานจัดการฟาร์ม

6) กองส่งเสริมพืชสวน ประกอบด้วย กลุ่มไม้ผล ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์พืชสวน 6 ศูนย์ (ระยอง น่าน จะเข้เกราะ กระบี่ เชียงใหม่ และนครราชสีมา) กลุ่มพืชผัก กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ กลุ่มไม้ยืนต้น อุตสาหกรรม กลุ่มหม่อนไหม ศูนย์ขยายพันธุ์ใหม่ 3 ศูนย์ (นครราชสีมา ขอนแก่น และร้อยเอ็ด) กลุ่มยางพารา กลุ่มดินและปุ๋ยพืชสวน และฝ่ายส่งเสริมเกษตรที่สูง

7) กองขยายพันธุ์พืช ประกอบด้วย ฝ่ายแผนงานและการตลาดเมล็ดพันธุ์ ฝ่ายขยายเมล็ดพันธุ์พืช ฝ่ายพัฒนากรรมวิธีการผลิตและโรงงาน กลุ่มงานควบคุมคุณภาพ ศูนย์ขยายพันธุ์พืช 10 ศูนย์ (พิษณุโลก นครราชสีมา ชัยนาท เชียงใหม่ พะเยา อุบลราชธานี ขอนแก่น ราชบุรี ชลบุรี และพัทลุง)

8) กองป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ประกอบด้วยกลุ่มงานแมลงศัตรูพืช กลุ่มงานโรคพืช กลุ่มงานวัชพืช กลุ่มงานสัตว์ศัตรูพืช กลุ่มงานชีววิธี กลุ่มงานอนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง 3 ศูนย์ (เชียงใหม่ พิษณุโลก และขอนแก่น) กลุ่มงาน

ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ศูนย์ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 1 ศูนย์ (สุพรรณบุรี) กลุ่มงานป้องกันกำจัดตักแตนและศัตรูพืชพิเศษ ฝ่ายตรวจวิเคราะห์สารเคมีและบริการเครื่องมือ และฝ่ายพัฒนาการผลิตและควบคุมศัตรูผักผลไม้เพื่อส่งออก

9) กองพัฒนาการบริหารงานเกษตร ประกอบด้วย กลุ่มงานเกษตรกร กลุ่มงานเคหกิจเกษตร กลุ่มงานเยาวชนเกษตร กลุ่มงานจักรกลการเกษตร และศูนย์ส่งเสริมจักรกลการเกษตร 2 ศูนย์ (ชัยนาท และร้อยเอ็ด)

ระดับภาค จำนวน 6 ภาค ประกอบด้วย

1) สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคเหนือ ประกอบด้วย ฝ่ายแผนงานและประเมินผล ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ฝ่ายพัฒนาไร่และสถาบันเกษตรกร ฝ่ายฝึกอบรมและเผยแพร่ ฝ่ายป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 3 หน่วย (เชียงใหม่ ลำปาง และพิษณุโลก)

2) สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ฝ่ายแผนงานและประเมินผล ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ฝ่ายพัฒนาไร่และสถาบันเกษตรกร ฝ่ายฝึกอบรมและเผยแพร่ ฝ่ายป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 4 หน่วย (นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี และสุรินทร์)

3) สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้ ประกอบด้วย ฝ่ายแผนงานและประเมินผล ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ฝ่ายพัฒนาไร่และสถาบันเกษตรกร ฝ่ายฝึกอบรมและเผยแพร่ ฝ่ายป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 2 หน่วย (พังงา และสงขลา)

4) สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคกลาง ประกอบด้วย ฝ่ายแผนงานและประเมินผล ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ฝ่ายพัฒนาไร่และสถาบันเกษตรกร ฝ่ายฝึกอบรมและเผยแพร่ ฝ่ายป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 1 หน่วย (ชัยนาท)

5) สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออก ประกอบด้วย ฝ่ายแผนงานและประเมินผล ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ฝ่ายพัฒนาไร่และสถาบันเกษตรกร ฝ่ายฝึกอบรมและเผยแพร่ ฝ่ายป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 1 หน่วย (ชลบุรี)

เสริมและพัฒนาการผลิต ฝ่ายพัฒนาไร่นาและสถาบันเกษตรกร ฝ่ายฝึกอบรมและเผยแพร่ ฝ่ายป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 1 หน่วย (ฉะเชิงเทรา)

6) สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันตก ประกอบด้วย ฝ่ายแผนงานและประเมินผล ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ฝ่ายพัฒนาไร่นาและสถาบันเกษตรกร ฝ่ายฝึกอบรมและเผยแพร่ ฝ่ายป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 2 หน่วย (สุพรรณบุรี และราชบุรี)

2. ประเภทสื่อ/กิจกรรมเพื่องานส่งเสริมและเผยแพร่ แบ่งตามประเภทสื่อหรือกิจกรรม ได้ 8 ประเภท (กองเกษตรสัมพันธ์, 2536) ดังนี้

1) การผลิตเอกสาร ประกอบด้วยสื่อประเภท เอกสารการวิจัย เอกสารวิชาการ เอกสารคู่มือ/คำแนะนำ แผ่นพับ/แผ่นปลิว โปสเตอร์ และเอกสารสิ่งพิมพ์ สนับสนุนงานบริการของกรมฯ

2) โสตทัศนูปกรณ์ ประกอบด้วยสื่อประเภท สไลด์ เทปโทรทัศน์ ภาพพลิก และรายการโทรทัศน์

3) นิทรรศการ/งานการเกษตร/เคหกิจเกษตร ประกอบด้วยสื่อ/กิจกรรมประเภท นิทรรศการ เทศกาล ส่งเสริมพืช วันเกษตรกร และภาพชุด

4) การประกวดพืช ประกอบด้วยกิจกรรม ประเภท ประกวดผัก/ผลไม้ และประกวดสวน

5) การประกวดกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมประเภท ประกวดเกษตรตำบล ประกวดหมู่บ้านหลัก ประกวดศูนย์เกษตร/บ้านพัก/สำนักงาน และคัดเลือกเกษตรกร

6) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่เคลื่อนที่ ประกอบด้วยสื่อ/กิจกรรมประเภท ข่าวกว/บทความ/ภาพข่าว แถลงข่าว สื่อมวลชนดูงาน วารสารส่งเสริม สารเกษตร ตำบล และเผยแพร่เคลื่อนที่

7) รายการวิทยุ ประกอบด้วยสื่อประเภท รายการวิทยุ และสปอตวิทยุ

8) หอกระจายข่าว ประกอบด้วยสื่อประเภท หอกระจายข่าว

3. ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ประมวลปัญหาจากการ สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่ (ชีพ, บุศรา, นราพร, บราลี, 2536) สามารถเรียบเรียงปัญหาตามหัวข้อดังนี้

ปัญหาการเตรียมจัดทำ ซึ่งเป็นปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในขณะที่มีการวางแผนและการเตรียมการได้แก่

- 1) ขาดแคลนงบประมาณ
- 2) ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์
- 3) ขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านสื่อ
- 4) ขาดข้อมูลในการเตรียมการ
- 5) ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6) ช่วงเวลาเตรียมการมีน้อยเกินไป

ปัญหาการดำเนินการผลิต ซึ่งเป็นปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในขณะที่จะจัดทำต้นฉบับ หรือจัดทำกิจกรรมนั้นๆ ได้แก่

- 1) ขาดแคลนงบประมาณ
- 2) ได้รับงบประมาณล่าช้า ไม่ทันตามเวลาที่
- 3) ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์
- 4) วัสดุอุปกรณ์ด้อยประสิทธิภาพ
- 5) ขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถผลิต

สื่อ

- 6) บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระหน้าที่อื่นมาก
- 7) ประเภทและเนื้อหาของสื่อไม่ตรงตามความต้องการของบุคคลเป้าหมาย

- 8) ประเภทและเนื้อหาของสื่อ ไม่ได้มาตรฐาน
- 9) ภาษาที่ใช้เป็นภาษากลาง มิใช่ภาษาท้องถิ่น
- 10) ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

11) ช่วงเวลาผลิตสื่อไม่เหมาะสมกับสภาพปัญหาในพื้นที่

12) จำนวนสื่อที่ผลิตไม่เพียงพอกับความ

ปัญหากิจกรรมการเผยแพร่ซึ่งเป็นปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในขณะที่เผยแพร่ไปสู่กลุ่มบุคคลเป้าหมาย ได้แก่

- 1) เจ้าหน้าที่มีภาระหน้าที่อื่นมาก
- 2) ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเผยแพร่สื่อ
- 3) ประเภทของสื่อที่เผยแพร่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคม และเศรษฐกิจของผู้รับ
- 4) เนื้อหาของสื่อที่ได้รับมาไม่ตรงกับสภาพปัญหา
- 5) เผยแพร่ไม่ตรงบุคคลเป้าหมาย
- 6) ช่วงเวลาเผยแพร่สื่อไม่ทันเวลาที่บุคคลเป้าหมายต้องการใช้
- 7) จำนวนสื่อที่เผยแพร่ไม่เพียงพอกับความต้องการ
- 8) ภาษาที่ใช้เป็นภาษากลาง มิใช่ภาษาท้องถิ่น
- 9) ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมและเผยแพร่โดยใช้สื่อในหน่วยงานกองเกษตรสัมพันธ์ ตลอดจนหน่วยงานอื่นที่มีการประสานงานกับกองเกษตรสัมพันธ์ ตั้งแต่ระดับผู้ผลิต จนถึงระดับปฏิบัติการเผยแพร่สื่อ ในสังกัดราชการบริหารส่วนกลางของกรมส่งเสริมการเกษตร กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 143 คนประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ระดับกองจำนวน 9 กอง และระดับภาค จำนวน 6 ภาค โดยระบุเลือก แบบเจาะจง (purposive sampling) เฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและเผยแพร่ ดังนี้

1. ระดับกอง ประกอบด้วย

ผู้อำนวยการกอง	9 คน
หัวหน้าฝ่าย/กลุ่ม	54 คน
หัวหน้าศูนย์	25 คน
รวม	88 คน

2. ระดับภาค ประกอบด้วย

ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค	6 คน
หัวหน้าฝ่ายในสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค	30 คน
หัวหน้าหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	13 คน
นักวิชาการเผยแพร่ระดับภาค	6 คน
รวม	55 คน

อนึ่งบุคลากรระดับกอง และระดับภาคให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 125 คน จำแนกเป็นบุคลากรระดับกอง 77 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60 และบุคลากรระดับภาค 48 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40

การเก็บข้อมูล ดำเนินการสร้างแบบสอบถามแบบปลายปิด (close-ended questions) เพื่อสอบถามปัญหาการเตรียมจัดทำ ปัญหาการดำเนินการผลิต และปัญหากิจกรรมการเผยแพร่สื่อของบุคลากรในหน่วยงานระดับกองและระดับภาค สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม 2536 ถึง เดือน มีนาคม 2537

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อดังนี้

1. ให้ผู้ตอบระบุลำดับของปัญหา โดยกำหนดคะแนนให้แต่ละลำดับปัญหาดังนี้

ไม่เป็นปัญหา	กำหนดให้คะแนน	1
เป็นปัญหาน้อย	กำหนดให้คะแนน	2
เป็นปัญหปานกลาง	กำหนดให้คะแนน	3
เป็นปัญหามาก	กำหนดให้คะแนน	4
เป็นปัญหามากที่สุด	กำหนดให้คะแนน	5

ตีความค่าเฉลี่ยของคะแนน ดังนี้

ไม่เป็นปัญหา	ค่าเฉลี่ยของคะแนน	1.00-1.80
เป็นปัญหาน้อย		1.81-2.60
เป็นปัญหปานกลาง		2.61-3.40
เป็นปัญหามาก		3.41-4.20
เป็นปัญหามากที่สุด		4.21-5.00

เพื่อให้การตีความค่าเฉลี่ยของคะแนนอย่างเด่นชัดจึงเลือกพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนตั้งแต่ 2.61 ขึ้นไป

2. ทดสอบความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ย (Mean) ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงานระดับกอง และระดับภาคเกี่ยวกับมุมมองของปัญหาการเตรียมจัดทำ

การดำเนินการผลิตและกิจกรรมการเผยแพร่สื่อ/กิจกรรม โดยใช้สถิติ t-test ทดสอบกลุ่มตัวอย่างมีความเป็นอิสระต่อกัน (Independent samples test)

จะเห็นได้ว่าการระบุปัญหาของบุคลากรระดับกองและระดับภาค ในการดำเนินการเกี่ยวกับสื่อ เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่ จะมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ปัญหาที่ระบุนมากที่สุดคือ

ปัญหาบุคลากร อันประกอบด้วย

1) ขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถปฏิบัติงานด้านสื่อ และ

2) บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระหน้าที่อื่นมาก

ปัญหาวัสดุอุปกรณ์ อันประกอบด้วย

1) ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์

2) วัสดุอุปกรณ์ด้อยประสิทธิภาพ และ

3) ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเผยแพร่สื่อ

ปัญหาข้อมูล อันประกอบด้วย

ขาดข้อมูลในการเตรียมการ

ผล

บุคลากรระดับกอง ระบุปัญหาการเตรียมจัดทำสื่อเรียงลำดับปัญหามากที่สุด คือ

1. ขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านสื่อ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.3235

2. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.9429 และ

3. ขาดข้อมูลในการเตรียมการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.6812 (Table 1)

บุคลากรระดับภาค ระบุปัญหาการเตรียมจัดทำสื่อเรียงลำดับปัญหามากที่สุด คือ

1. ขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านสื่อ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.3000 และ

2. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.9750 (Table 2)

บุคลากรระดับกอง ระบุปัญหาการดำเนินการผลิตสื่อ เรียงลำดับปัญหามากที่สุด คือ

1. บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระหน้าที่อื่นมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.5143

2. ขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถผลิตสื่อ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.2029

3. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.8286

4. วัสดุอุปกรณ์ด้อยประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.6471 (Table 3)

บุคลากรระดับภาค ระบุปัญหาการดำเนินการผลิตสื่อ เรียงลำดับปัญหามากที่สุด คือ

1. บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระหน้าที่อื่นมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.6154

2. ขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถผลิตสื่อ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.3421

3. วัสดุอุปกรณ์ด้อยประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.1282

4. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.9000 (Table 4)

บุคลากรระดับกอง ระบุปัญหากิจกรรมการเผยแพร่สื่อ เรียงลำดับปัญหามากที่สุด คือ

1. เจ้าหน้าที่มีภาระหน้าที่อื่นมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.2319

2. ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเผยแพร่สื่อ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.8000 (Table 5)

บุคลากรระดับภาค ระบุปัญหาการเผยแพร่สื่อ เรียงลำดับปัญหามากที่สุด คือ

1. เจ้าหน้าที่มีภาระหน้าที่อื่นมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.9767

2. ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเผยแพร่สื่อ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.7317 (Table 6)

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน

บุคลากรระดับกองและระดับภาค ระบุปัญหาวัสดุอุปกรณ์ด้อยประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่า บุคลากรระดับภาค ระบุว่าวัสดุอุปกรณ์ ด้อยประสิทธิภาพเป็นปัญหามากกว่าที่บุคลากรระดับกองได้ระบุไว้ (ค่าเฉลี่ยของ

Table 1 Number and mean of media preparation problems expressed by divisional personnel, Dept. of Agricultural Extension in 1993.

Problem	Level of Problem					Mean ¹	Rank No
	Most Problem (5)	More Problem (4)	Moderate Problem (3)	Less Problem (2)	No Problem (1)		
1. Lack of Budget (n=70)	9	8	19	9	25	2.5286	
2. Lack of Equipment (n=70)	10	17	16	13	14	2.9429	2
3. Lack of Personnel (n=68)	15	17	19	9	8	3.3235	1
4. Lack of Data (n=69)	7	9	21	19	13	2.6812	3
5. Lack of Coordination (n=70)	1	1	11	27	30	1.8000	
6. Lack of Time (n=70)	5	9	19	20	17	2.5000	

หมายเหตุ 1 จำนวนค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉพาะผู้ให้คำตอบเท่านั้น

Table 2 Number and mean of media preparation problems expressed by regional personnel, Dept. of Agricultural Extension in 1993.

Problem	Level of Problem					Mean ¹	Rank No.
	Most Problem (5)	More Problem (4)	Moderate Problem (3)	Less Problem (2)	No Problem (1)		
1. Lack of Budget (n=41)	3	9	7	7	15	2.4634	
2. Lack of Equipment (n=40)	6	8	13	5	8	2.9750	2
3. Lack of Personnel (n=40)	6	11	16	3	4	3.3000	1
4. Lack of Data (n=39)		8	5	15	11	2.2564	
5. Lack of Coordination (n=39)	1	3	6	11	18	1.9231	
6. Lack of Time (n=39)	2	5	6	15	11	2.2821	

หมายเหตุ 1 จำนวนค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉพาะผู้ให้คำตอบเท่านั้น

ปัญหาระดับภาค เท่ากับ 3.1285 และระดับกอง เท่ากับ 2.6471) (Table 7)

บทสรุปและเสนอแนะ

บทสรุป

ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่ในราชการบริหารส่วนกลางกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2536 พบว่า ปัญหาที่ระบุนมากที่สุดคือ บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระหน้าที่อื่นมาก ขาดแคลน

บุคลากรที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านสื่อ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ด้อยประสิทธิภาพ ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเผยแพร่สื่อ และขาดข้อมูลในการเตรียมการจัดทำสื่อ

เสนอแนะ

สำหรับหน่วยงานระดับกองและระดับภาค ในส่วนการลดปัญหาบุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระหน้าที่อื่นมากนัก อาจทำได้ โดยให้กองเกษตรสัมพันธ์ทำหน้าที่ประสานงาน หรือ ดำเนินการผลิต และเผยแพร่

Table 3 Number and mean of media production problems expressed by divisional personnel, Dept. of Agricultural Extension in 1993.

Problem	Level of Problem					Mean ¹	Rank No
	Most Problem (5)	More Problem (4)	Moderate Problem (3)	Less Problem (2)	No Problem (1)		
1. Budget Shortage (n=69)	9	5	20	15	20	2.5362	
2. Late Budget (n=69)	4	6	12	19	28	2.1159	
3. Equipment Shortage (n=70)	9	12	19	18	12	2.8286	3
4. Equipment Inefficiency (n=68)	6	10	21	16	15	2.6471	4
5. Personnel Shortage (n=69)	15	15	17	13	9	3.2029	2
6. More Job Description (n=70)	20	17	16	13	4	3.5143	1
7. Unrelated to Target Group (n=68)	4	2	14	23	25	2.0735	
8. Media and Content not Standard (n=68)	2	5	16	28	17	2.2206	
9. Language Barrier (n=69)		2	10	20	37	1.6667	
10. Lack of Coordination Between Agency Concerned (n=70)		3	5	27	35	1.6571	
11. Unrelated to Problem in Area (n=66)	2	5	14	18	27	2.0455	
12. Limitation of Amount of Media Production (n=69)	3	5	18	18	25	2.1739	

หมายเหตุ 1. คำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉพาะผู้ให้คำตอบเท่านั้น

Table 4 Number and mean of media production problems expressed by regional personnel, Dept. of Agricultural Extension in 1993.

Problem	Level of Problem					Mean ¹	Rank No
	Most Problem (5)	More Problem (4)	Moderate Problem (3)	Less Problem (2)	No Problem (1)		
1. Budget Shortage (n=41)	2	10	6	7	16	2.3902	
2. Late Budget (n=39)		6	10	10	13	2.2308	
3. Equipment Shortage (n=40)	4	10	11	8	7	2.9000	4
4. Equipment Inefficiency (n=39)	4	12	13	5	5	3.1282	3
5. Personnel Shortage (n=38)	7	11	11	6	3	3.3421	2
6. More Job Description (n=39)	12	10	10	4	3	3.6154	1
7. Unrelated to Target Group (n=38)	1	2	9	11	15	2.0263	
8. Media and Content not Standard (n=38)	1	4	6	13	14	2.0789	
9. Language Barrier (n=38)		3	6	8	21	1.7632	
10. Lack of Coordination Between Agency Concerned (n=38)		2	6	13	17	1.8158	
11. Unrelated to Problem in Area (n=38)	1	3	4	14	16	1.9211	
12. Limitation of Amount of Media Production (n=38)	2	5	6	6	19	2.0789	

หมายเหตุ 1. คำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉพาะผู้ให้คำตอบเท่านั้น

Table 5 Number and mean of media distribution problems expressed by divisional personnel, Dept. of Agricultural Extension in 1993.

Problem	Level of Problem					Mean ¹	Rank No
	Most Problem (5)	More Problem (4)	Moderate Problem (3)	Less Problem (2)	No Problem (1)		
1. More Job Description (n=69)	14	18	19	6	12	3.2319	1
2. Limitation of Equipment (n=70)	6	14	22	16	12	2.8000	2
3. Irrelevant to Socio Economic Condition of Target Group (n=68)		4	19	29	16	2.1618	
4. Irrelevant to Problem in Area(n=68)	1	5	11	24	27	1.9559	
5. Irrelevant to Target Group(n=69)		4	9	23	33	1.7681	
6. Improper Time of Distribution(n=70)	3	7	14	25	21	2.2286	
7. Unsuitable Amount of Distribution (n=70)	2	9	17	22	20	2.3000	
8. Language Barrier (n=66)		1	6	28	31	1.6515	
9. Lack of Coordination Between Agency Concerned(n=68)		2	6	30	30	1.7059	

หมายเหตุ 1. คำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉพาะผู้ให้คำตอบเท่านั้น

Table 6 Number and mean of media distribution problems expressed by regional personnel, Dept. of Agricultural Extension in 1993.

Problem	Level of Problem					Mean ¹	Rank No.
	Most Problem (5)	More Problem (4)	Moderate Problem (3)	Less Problem (2)	No Problem (1)		
1. More Job Description (n=43)	6	12	8	9	8	2.9767	1
2. Limitation of Equipment (n=41)	5	8	11	5	12	2.7317	2
3. Irrelevant to Socio Economic Condition of Target Group (n=41)	3	3	8	14	13	2.2439	
4. Irrelevant to Problem in Area(n=41)	1	5	10	12	13	2.2439	
5. Irrelevant to Target Group (n=41)	2	1	7	15	16	1.9756	
6. Improper Time of Distribution (n=41)	2	3	10	11	15	2.1707	
7. Unsuitable Amount of Distribution (n=41)	1	6	7	9	18	2.0976	
8. Language Barrier (n=41)		1	7	9	24	1.6341	
9. Lack of Coordination Between Agency Concerned (n=41)	1	1	6	14	19	1.8049	

หมายเหตุ 1. คำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉพาะผู้ให้คำตอบเท่านั้น

Table 7 t-test between problem means of equipment inefficiency at divisional and regional level, Dept. of Agricultural Extension in 1993.

Level	No. of Cases	Mean	Standard Deviation	Standard Error	F Value	2-tail Prob.	Pooled T Value	Variance DF	Estimate 2-tail Prob.
Division	68	2.6471	1.231	0.149	1.10	0.763	-1.98	105	0.050
Region	39	3.1282	1.174	0.188					

สื่อบางประเภทให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ในกรมส่งเสริมการเกษตร นอกจากนั้น กองเกษตรสัมพันธ์ควรทำหน้าที่ประสานงาน หรือจัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ประสบการณ์ การฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับสื่อให้กับบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานด้านสื่อของบุคลากรเหล่านั้น

ส่วนปัญหาการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ภายในหน่วยงานระดับกองและระดับภาคนั้นการขอตั้งงบประมาณเพิ่มน่าจะกระทำได้ แต่ต้องคำนึงถึงความจำเป็นและเร่งด่วนที่จะใช้อุปกรณ์เหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรให้ความสำคัญกับหน่วยงานระดับภาคซึ่งระบุปัญหาวัสดุอุปกรณ์ด้อยประสิทธิภาพเป็นปัญหามากกว่า หน่วยงานระดับกอง

อนึ่งการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ควรคำนึงถึงการถือฤกษ์ในการใช้อุปกรณ์ร่วมกันทั้งภายในและระหว่างหน่วยงาน จะเน้นการประสานงานในการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อจึงเป็นสิ่งสำคัญ

จะเห็นได้ว่าหากดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาด้านบุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ให้ลุล่วงไปได้ด้วยดีจะช่วยให้งานส่งเสริมและเผยแพร่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับอย่างจริงจัง

เอกสารอ้างอิง

กองการเจ้าหน้าที่. 2536. แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการ (เอกสารเผยแพร่),กรมส่งเสริมการเกษตร
กองเกษตรสัมพันธ์.2536. ตารางที่ 1 กิจกรรมดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่ (จำแนกตามระดับ)ปีงบประมาณ 2536 (เอกสารเผยแพร่), กรมส่งเสริมการเกษตร
ชีพ ชูวิจิตร, บุศรา ปราณศิลป์, นราพร หุดเสวี, บราลี จินดาพล และคณะ. 2536. กองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร, สัมภาษณ์, มีนาคม 2536-ตุลาคม 2537